

Kiírókötési ár:
MAGYAR DOHÁNYUSZÁG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalványon minden
 postahivatalnál eszközölhető.
SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 VI. Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR DOHÁNYUSZÁG.

Kiírókötési ár
MAGYAR DOHÁNYUSZÁG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalványon minden
 postahivatalnál eszközölhető.
KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést es dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felélős szerkesztő és laptulajdonos:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetések Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetéseknek minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: A korai palánták. *Daróczi Vilmostól.*
 — Közlemények a dohánytermelési állomás köréből. (Folytatás.) *Kerpely Kálmán* jelentéséből. — Kísérletezések. *Daróczi Vilmostól.* — A kerti levelek kezelése. (Folytatás.) *Czibulya Gyulától.* — Évelő növények. *Daróczi Vilmostól.* — A muskátály dohány kezelése. *Niklász Lászlótól.* — Vegyesek — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Teljes tisztelettel felkérjük mindazokat, akik az előfizetést a folyó évre még eddig meg nem ujtították, hogy az előfizetési összeget mielőbb beküldeni sziveskedjék.

Azt hisszük, hogy az a csekély áldozat, melybe lapunk előfizetése körül, bizonyára bőven megtérül azon szolgálatokban, a melyeket lapunk a termelőknek és a dohányügynek tesz, közhasznú működésével, — miért is egész bizalommal fordulunk lapunk tisztelt olvasó közönségéhez, hogy kegyeskedjenek lapunkat nemcsak saját részükről támogatni, hanem szomszédaik, ismerőseik, jóembereik körében is ajánlani, terjeszteni, hogy így még fokozottabb mérvben legyünk képesek a dohánytermelők érdekeit képviselni, és a dohányügynek javára lenni.

A szerkesztőség és kiadóhivatal.

Korai palánta.

Hogy a dohánytermelés sikerére nézve mily rendkívül fontos és nagy befolyással bír a korai palánta: azt legjobban bebizonyítva látjuk ama körülményben, hogy a múlt évi dohánytermésből, egyes vidéken, fölötte sok olyan nyirkos, nedves dohány került beváltásra, amelyek nagyrésztben megpenészednek, elrothadnak és tönkre mennek.

Sokan úgy vélekednek és oda nyilatkoznak, hogy a dohányoknak ezt a romlását kizárólag a múlt év őszén és a tél legnagyobb részén országszerte uralgott

esős, ködös időjárás okozta. Hogy ez a folytonos nyirkos, ködös idő, a légmentesen jól el nem zárható pajtákban tényleg sok bajt és kárt idézett elő: azt én is elismerem; — de meg vagyok győződve róla, hogy ez a kár soha nem ölthetne olyan nagymérveket, ha a dohány korán megérik s őszig részben már beis szárad. — Én tehát a bajnak valódi kufforrását nem annyira a rossz időjárásnak tulajdonítom, mint inkább nagyrésztben a késői és satnya palánták elültetéséből származottnak tartom. Nekem ugyanis az a véleményem, hogy azok a dohányok, amelyek a múlt év végén a nedves, ködös időjárás folytán tényleg megpenészedtek és tönkre mentek, azok nagyrésztben késői, éretlen dohányok voltak, amelyek ezt a sorsot talán kikerülték volna, ha nem olyan kedvezőtlen idő jött volna rájuk, de azért — az én nézetem szerint — ezek a dohányok értékes anyagot sohasem képezhetek volna.

Az ilyen késői, vagy éretlen dohányoknál csak egy mód van, amelylyel rajtok valamit segíthetünk, s amelylyel a múlt évi, vagy esetleg ehhez hasonló nyirkos, ködös időjárásnak a káros befolyása megelőzhető volna, — mondom — csak egy mód van és ez: a *füllesztés*, amelynek annál erősebbnek kell lenni, mennél éretlenebbek a dohányok. Mert a teljesen megért dohányból a víz nagyrésze úgy is kipárolog, — de az éretlen dohányban oly nagymérvű a nedvesség, hogy azt csak is a kellő füllesztés képes megkevesbbiteni. Azért prédikálom én folytonosan a füllesztés szükséges voltát, s nem ajánlhatom eléggé ennek általánosan való használatba vételét, mert ez egy csalhatatlan segédeszköz és eljárás mód a jobbminőség előállítására nézve.

A másik feltétlenül szükséges tényező pedig a *korai ültetés*, — mert ha korán ültetted és korán érett dohányok kerülnek a pajtába, akkor bármily nyirkos, ködös idő sem okozhat bennök olyan kárt, mint amint a dohányok a múlt évben szenvedtek, — mert a korai jó palántából ültetett dohány korábban érik s az ilyen nagyobb ellenálló képességgel bír még a ködös és nedves időjárással is dacolni, különösen akkor, ha az ily dohány, felfűzés előtt kellően meg is füllesztetted.

A fentiekből is könnyen következtethető, hogy ez idő szerint ugyancsak lényeges kérdés az, hogy az ilyen kedvezőtlen tavaszi időjárásban, mint amint eddig nralkodott s még jelenleg is tart, miképpen tudjunk korai palántát előállítani? — mert erősen össze kell szednünk magunkat, hogy ezt ki is vihessük.

Április közepén vagyunk s eddig még folytonos hidegben dideregtünk. — a mily szükséges, épp oly nehéz feladat tehát az annyira érzékeny dohánypalántát a hidegtől megóvni s a mostoha időjárás ellen megvédelmezni.

Erre nézve most csak egy mód van, és ez: a Kerpely K. tanár úr által ajánlott magas deszka párkánnyal ellátott és olajospapirossal bevont melegágy, amely a legjobb védelmet nyújtja a hideg ellen, mert ez — a mellett, hogy a világosságot is hozzáférhetővé teszi — kissé enyhébb időben ki is takarható, illetve a takarója róla levehető, miáltal levegőben és napfényben részesülhet, a nélkül, hogy a hideg a palántáknak megártana, mert a magas párkány mindig nyújt némi enyhéséget s a palánták úgy érezhetik benne magukat, mintha a szabadban volnának, a mi mindenesetre csak jó hatással lehet.

Az ilyen időjárásban, hogy az ültetéssel el ne késsünk, annak idején majd ügyszólván firszirozni kell a palánta növést, hogy azok e hó végére annyira elkészüljenek, hogy aztán május első hetében — mint jól kifejtett izmos gyökeres, hibátlan palánták — kiültethetők legyenek.

Hogy es esetben az ápolás minő legyen? arra csak azt mondhatjuk, hogy mindenesetre gondosabb, mint a normális rendes időjárásban; meg kell figyelni, ügyszólván meglopni az időjárást és ahhoz mérten — akár óráról-órára is — kitakarni, betakarni, langyos trágyakeveréssel gyakran öntözni a melegágyat, hogy a palánták rohamosan fejlődjenek.

A németek, akik csak későbbben, illetve nem oly rég jöttek rá a melegágyak nélkülözhetetlenségére, most már annyira mentek, hogy a palántákat már a melegágyban is ugyanazon műtrágya oldatával öntözik, amely műtrágya — az ő véleményük szerint — a dohányt jobbá teszi; s azért járnak így el, hogy a palánta már

a melegágyban magába vegye a műtrágya által adni kívánt tulajdonságot, s finomságának és jobb égésének tulajdonságait a kiültetendő földbe már mintegy magával vigye és ott aklimatizálja.

Ahol a melegágyakban már annyira vannak s palánták, hogy a pikirozásra alkalmazhatók: ezt gyorsan kell cselekedni, mert a mostani időjárás a pikirozásra nem rossz; ilyenkor azok a gyöngeszárnyékok cseppet sem fonyadnak az átültetés alkalmával, — hamarabb fogamzanak és így hamarabb is fejlődhetnek, ugyannyira, hogy ha a hidegágyban ezeket is mindennemű gondozásban részesítettük, gondosan ki s betakartuk, langyos trágyakeveréssel öntöttük, akkor május közepe táján ezekből is lehetséges lesz majd kiültetni. Megjegyzem, hogy a hidegágyak betakarása olyanformán történjék, hogy az ágyak körül átellenes kis karókat verjünk be, amelyekre a gyékények vagy haczurák ráerősíthetők legyenek s így ezek alatt a palánták némileg enyhébben vannak és a mellett levegőben is részesülnek.

Azok a melegágyak, amelyek sorban vannak vetve, még a mostoha időben is mindenesetre nagy előnyben vannak, — mert ezekben a palánta, gyökerének tágabba való terjesztése által erősebben és biztosabban fejlődhet, s a gyom se bír köztök annyira elharapózni, mert az üres sorok között könnyebben hozzáférhetünk a kigyomláláshoz.

A melegágyaknak gyommentesekké való tétele is igen fontos tényezője a palánta sikerének, azórt tehát ezt se szabad elmulasztani, s mielőtt a gyom csak mutatkozik, már hozzá kell látni annak kikapcsolásához, mert ha a gyom a melegágyon elhatalmasodik: ez annyira elnyomja a gyöngeszárnyékokat, hogy ezek azután már éppen sem érnek.

A gyomlálás kezdete előtt, a megágyat sűrű rózsás locsolóval meg kell öntözni, s mikor már a vizet teljesen beitta és a föld többé már nem tapadós: csak akkor kell a gyomlálást megkezdeni s ennek befejezése után a melegágyat ismét meg kell öntözni és a földjét kissé lenyomkodni, hogy a meglazult föld ismét a gyökerekhez tapadjon. Ezt a régi rendes eljárást sohasem szabad mellőznünk.

Gyomlálás közben a gyakorlott kertész, a gyommal együtt kiszédhet egyuttal minden idegentalan, kores palántát is, miáltal ilyenekből is kevesebb kerül majd kiültetésre.

Egyáltalán azon kell igyekeznünk, hogy a lehető legtökéletesebb és minden tekintetben hibátlan, jó palánta nevelése legyen ez idő szerint a főgondunk, mert — ismétlem — legelső sorban a korai jó palántától függ a dohánytermés egész eredménye.

Daróczi Vilmos.

Közlemények a dohánytermelési kísérleti állomás köréből.

— Kerpely Kálmán jelentéséből. —

(Folytatás.)

II. Az ültetési idő és a sortávolság befolyása a dohány fejlődésére.

A jobb termelők hazánkban a dohányt általában május havában szokták kiültetni; ezen dohányok — kedvező időjárás és jó talajelőkészítést feltételezve — jól fejlődnek s úgy minőségileg kielégítő eredményt adnak. A júniusi ültetést azonban már elkésztettnek kell tekintenünk, mely a dohány rendes fejlődésének, még kedvező időjárás esetén sem kedvez. Júniusban rendszeren már száraz idő szokott uralkodni és a hőség is erősen érezhetővé válik. — A dohányynak a júniusi hőség beálltaig meg kell erősödnie, ellenkező esetben levelei nem fejlődnek ki kellően, aprók maradnak, eldurvulnak és nem ritkán kényszeréretté lesznek. A májusi — különösen a korai májusi — dohányok ezen időre fejlődésükben annyira előrehaladtak, hogy a szárazság és forróság oly nagy kárt nem okozhat bennök.

Hogy az ültetés ideje a dohány minőségére mily nagy befolyást gyakorol, arról egy összehasonlító termelési kísérlettel is meggyőződtem.

A május 7-, 18- és 21-én ültetett dohány k. holdankint átlag 10 q-t adott, 20 frt beváltási árral. Hogy a május elején s végén ültetett dohány között nagyobb eltérés nem mutatkozott, annak oka a mult év május havának kedvező időjárási viszonyaiban keresendő, mely mérsékelt melegével, gyakori csapadékaival a dohány gyors megerősödésének és fejlődésének igen kedvezett.

Annál nagyobb volt azonban a különbség a június 13-án ültetett dohánynál, a mely időben hazánkban még igen sok helyen szoktak dohányt ültetni. A júniusi dohány. dacára annak, hogy erőteljes palántákat ültettünk el és ültetés után többször megázott, igen nehezen eréd meg, sokáig sinylődött, rendkívül egyenlőtlenül növekedett, levelei nem fejlődtek ki, aprók s a reggelenként erősen lehűlő, hideg szeles szeptember havában teljesen megérni képtelenek voltak. A törést csak szeptember 19-én kezdhettük meg, mely munka az egyenlőtlen, lassu és tökéletlen érés miatt elhúzódott szeptember hó végéig. Ennek következtében — az általános részben modott okonál fogva — a dohány szárítása is sok kívánni valót hagyott fenn, a levelek nem szinesedtek kellően és alsó oldaluk zöld színű maradt. Az égőképesség, levélfínomság és bordaárány meghatározásánál következő eredményeket nyertük:

	Fűzőképesség			Levelvastagság			Bordaárány		
	masodpercekben			grmokban			"		
korai májusi									
dohány	13	0,34	35						
kései	12	0,36	37						
júniusi	8	0,44	40						

A júniusi dohányok levelei vastag bordájúak, durva lemezűek, rosuln égők, továbbá fénytelenek, szennyes barna színűek, a mi a beváltásnál is általán feltűnt.

Ezen kísérlet folyamán újolag meggyőződhettem arról, minél korábban kerül a dohány törés alá és felfűzésre, annál szebben szinesedik, nemcsak a levél felső, hanem alsó oldalán is; a kései vastag levelű dohányok zöldesen, szennyes barna színnel száradnak be, a levél alsó oldala pedig kivétel nélkül zöld színű, mely jelenség magyar dohányainknak oly általán ismert hibája. Valószínű, hogy ez a sok helyen szokásos kései ültetésben és ezzel megkésztet törésben leli részbeni magyarázatát.

A legkésőbbi májusi (21-iki) ültetést a június 13-án ültetett dohánynyal összehasonlítva, az eredmény következő:

	Termelt kat			holdanként kgr.	
	anya-	hegy-	aljevél	összesen	
május 21-iki					
dohány	718	273	84	1075	
június 13-iki	678	192	—	870	

Esik a májusi dohány javára 205 kgr. Még feltűnőbb azonban a beváltási eredmény.

Beváltott májusi dohány I. osztály 443 kgr. 115 frt 18 kr. II. osztály 407 kgr. 73 frt 26 kr. III. osztály 225 kgr. 27 frt — kr. összesen 1075 kgr. 215 frt 44 kr. Beváltott júniusi dohány I. osztály 170 kgr. 44 frt 20 kr. II. osztály 304 kgr. 54 frt 72 kr. III. osztály 396 kgrm 47 52 kr. összesen 870 kgr. 146 frt 44 kr.

Vagyis a beváltásnál a kései májusi dohány métermázsája 20 frt átlagot ért el, szemben a júniusi dohány 16 frt 83 kros átlagával, a mi k. holdankint 69 frt különbözetnek felel meg, megjegyezvén, hogy a mult év június hava eléggé kedvező volt még a dohány fejlődésére.

Miután nem egyszer volt alkalmam tapasztalni, hogy már a május végén ültetett dohány sem képes a használni szokott rendes ültetési távolságot teljesen benőni, a mi a levelek tökéletlen beárnyékolása folytán, különösen a szivaranyagot adó dohány minőségének csökkenésével való összekapcsolva, kísérletet tettem május végén ültetett dohány sűrűbb ültetésével.

Ezen célból a május 23-án ültetett dohányt a rendes szokástól, a 70/50 cmes kötéstől eltérően, 60/40 cm, kötésben ültetem ki, vagyis 60 cm. sortávolság mellett 40 cm. sorbani, illetve, növénytávolsággal. A mig a 70/50-es kötésnek 16,329 palánta jut egy k. holdra, a 60/40-es ültetésnél 23,814 drb. fér el.

Feltevésben, hogy nálunk különösen a kései dohányokat nem ültetik eléggé sűrűn, nem is csalódtam, mert az eredmény a 60/40 cmes dohány javára valóban feltűnő volt. Összehasonlítva vele a május 21-én 70/50 cm ültetett dohányt, az eredmény következő:

	Termelt kat.			holdanként kgrban	
	anya-	hegy-	aljevél	összesen	
70/50 cmre					
ültetett dohány	718	273	84	1075	
60/40 "	956	288	58	1302	

A 60/40 cmre ültetett dohány tehát 227 kgrmmal több levelet adott. A levelek a kölesönös beárnyékolás folytán finomabbak voltak, a mit a beváltási eredmény is igazol.

Beváltott kgrban: I. osztály 443 kgr.

115 frt 18 kr. II. osztály 407 kgr. 73 frt 26 kr. III. osztály 225 kgr. 27 frt — összesen 1075 kgr. 215 frt 44 kr. — 60/40 cm-es dohány: I. osztály 710 kgr. 190 frt. 60 kr. II. osztály 538 kgr. 96 frt 84 kr. III. 54 kgr. 6 frt 48. összesen 1302 kgr. 299 frt. 92 kr.

A 70/50 cm-es dohány 20 frt, a 60/40-es 23 frt 03 kr. átlagot ért el, a mi k. holdankint 84 frt 48 kr. jövedelmi többletnek felel meg, — tehát oly összegnek, mely a gazdák érdeklődését méltán felköltheti. A sűrűbb ültetés költsége a rendszerrel 4 frttal többet tett ki.

A 60/40 cm-es dohánylevél minőségileg is nagy eltérést mutatott:

	Égőképesség másodpercekben	Levélvastagság gramokban	Bordarány %
70/50 cm-es dohány	12	0.36	37
60/40 „	13	0.29	30.5

A levél lemeze és a bordák tehát sokkal finomabbak.

Miután a hazánkban termesztett dohányfélésegek legtöbbje ritkás levélállással bír, vagyis a levelek a száron a kissé elkésztet bugázás alkalmával széjeltolódának és nem árnyékolják be egymást jól, a sűrűbb ültetés már ezen szempontból is fontos. Természetes, hogy ennek mértéke fajtánként, talajonként változik s így vidékenként eszközözendő kiterjedt kísérletek szükségesek annak megállapítása végett, mely ültetési távolság az, mely a korán és későn ültetett dohányoknak a legmegfelelőbb. Azon nézetemnek, hogy a későn ültetett dohányokat az eddiginél sűrűbben kell ültetni, már most is kifejezést adok, mert valóban alig képzelhető helytelenebb eljárás, mint a korai és késői dohányokat, tekintettel azok eltérő fejlődésére, egyforma távolságra ültetni.

(Folyt. köv.)

Kísérletezések.

Hogy mennyire érdemes hazánkban bizonyos dohányfajokkal kísérletezéseket tenni: azt legjobban bizonyítják a Cserháti Sándor tanár úr által Magyar-Óvárton végzett dohánytermelési kísérletek, — mert az általa produkált dohányok dacára annak, hogy a m.-óvári talaj nem egészen alkalmas valami kitünő dohány termelésére — évről-évre javulnak; ugy annyira, hogy még a múlt évben is, amidőn a dohányok országsszerte általában véve a legnagyobb részben nem a legjobban sikerültek, a Cserháti tanár úr kísérleteileg termelt dohányjai, a mult évi terméshöz viszonyítva, jeles minőségűeknek mondhatók, s úgy égésre, mint tapintatra, és a valódi jelleg megtartására nézve igazán kitűnnek. — Nem tudom, hogy valjón a talaj kitünő művelése, a palánták okszerű kezelése, a jól eltalált műtrágyák alkalmazása, vagy talán még az a körülmény is, hogy a dohány újból ugyanabban a már kitünő miveltésben részesült talajban termeltetett, (amit én, bizonyos helyeken, a magam részéről szintén helyén valónak látok,) mondom: nem tudom, hogy mi tette olyan jóvá a m.-óvári Virginia-faj dohányokat, de hogy jók — az tény.

Én ebből azt következtetem, hogy a kísérleteket mindig olyan helyeken kell végezni, ahol a faj teljesen ki van vetkőzve a maga eredetiségéből, nem pedig ott, ahol az eredetiségből részben megvan még valami, mert az utóbbi helyeken inkább csak arra kell működnünk, hogy a fajt, az eredeti jó jellegére visszavezessük.

Hazánk talaja sok helyen nagy hajlandóságot mutat aromatikussá dohány termelésére, tehát bizonyos helyeken ilyenekkel is kísérleteket kellene tennünk; így például a *Brazil* dohány nagy hajlandósággal bír talaj és éghajlatunkhoz alkalmazkodni s az ezen fajta termelésével eddig végzett kísérletek azt bizonyítják, hogy a *Brazil* dohány termelését nagyon érdemes lenne nálunk forszírozni. — Láttam az aradi dohánybevéltőhivatal mintatelepén termelt *Brazil*-dohányt s próbaképen szivart is sodortam belőle, és mondhatom kitűnően ég, ize és illata kellemes és egészen eltérő honi dohányaink jellegétől — dacára annak, hogy az a talaj, a hol ez termelt, nem a legalkalmasabb.

Temesmegyének egy részén, ahol az ott termelt dohány már annyira degenerált, hogy a származása már fél sem ismerhető, ott helyén valónak találom a boszniai vagy más egyéb ilyen keleties jellegű dohányfajokkal kísérletet tenni. Az a vidék, úgy éghajlati viszonyainál, mint részben könnyű, agyag tartalmú talajánál fogva is alkalmasnak látszik az ily keleties jellegű dohányok termelésére; — így például Temes-Butyin, és Gatája talaja, amelyet véletlenül ismerek, valamint az ottani dohány jellegét is, amely igen finom, kitűnő égő és sárgás színű, — s azt hiszem, ott is sikerrel lehetne az említett dohányok termelését megkísérteni.

Mert hiszen a jó dohány produkálására éppen az a fő dolog, hogy minden vidéken az oda való fajta természetű, — s minden fajtát a neki megfelelő helyre telepítsük.

Daróczi Vilmos.

A kerti levelek kezelése.

(Folytatás.)

Nehogy azonban jelen soraimból azon következtetést lehessen levonni, hogy ha a finomság elérésével kevesebb jön a mázsára és az is a jelzett betegségtől minőségében szenved, jóvedelmesség dolgában előnyösebb volna a termelőre, ha közvetlen trágyázott földben termelné a dohányt és így inkább a nagyobb mennyiség elérésére törekedjünk — sietek a frissen és a 2 év előtti trágyázott talajokban termelt egyenlő nagyságú két területről lekerült termés eredményét idejegyezni:

Kerti				Közöns.		Kihányás.	Összesen.
I.	II.	III.	IV.	II.	III.		
—	511 kg.	874 kg.	151 kg.	920 kg.	682 kg.	+3 kg.	31.51 q.
—	153.30	174.80	22 f. 15	165.60	75 f. 84	3 f. 78	595 f. 97

A 2 év előtti trágyázott föld termés eredménye:

326 kg.	1317	682	70	—	127	74	35.96q.
130.40	396.40	186.40	8 f. 40	—	15 f. 24	4 f. 44	639.88.

A terület nagyság 3—3₁₀₀₀ hold, melyt egy 6 tagból álló feles kertész család beművelésre kap; ezen területen volt a jelzett trágyás földtermés eredménye. Megjegyzem, hogy ha a trágyázatlan föld termése a mozaik betegségtől nem szenvedett volna, az eredmény jelentékenyen kedvezőbb képet mutatna.

Ezen két termés kimutatás közötti különbözőzethez fölsőleges szót fűznöm, annak a bizonyítására, hogy a dohány minőségére első sorban a talaj kellő megválasztása és mily módoni megművelése bír főjelentőséggel és habár elismert szakemberektől hallom a friss trágyázásbani dohánytermesztésnek előnyös voltát, én hosszabb idei megfigyelés alapján szerzett tapasztalataim után — dacára a mozaik betegség okozta kalamitásoknak, melyek eloszlására a szárítási módok különfelelőségével és műtrágyák alkalmazásával tesztek évek óta kísérletet — frissen trágyázott földbe dohányt nem ültetek.

A kerti dohánytermelés és kezelés körül a következő eljárást követjük: a dohánnyal beültetendő föld előveteményének tarlója júliusban — a mint a gabona learattatott — sekélyen leszántatik és lehengeresztetik, ősszel, október, esetleg novemberben 7" mélységre újból megszántatik, tavasszal, a mint a föld kellőleg megszikkadt fogast, — majd — a tavasz kinyíltá szerint — márczius végén, april elején extirpatort, esetleg ekét, — utána a föld porhanyósága szerint hengert vagy túske boronát kap, mely művellet után a talaj a dohányültetés megkezdéséig érintetlenül marad.

A dohányültetése alkalmával negyedszer lesz a föld megszántva, még pedig — ha a föld elég nedves, nagyobb, ha azonban az időjárás száraz, szeles, csekélyebb, csak oly terület, a mekkorát egy nap alatt a feles kertész és családja beültetni képes, mert különben a kiszáradt földbe ültetett palántát nem gyözzük meg vízzel. A kiültetés 55 cm. sorköz- és 25 cm. palántatávolságban történik, kellő talajneveesség hiányában nem kimélve a kiültetett palánta öntözéséhez szükséges vizet.

A palánta ültetése közben és befejezése után az elpusztult palánták pótlásával kell sietni, nehogy a korábbi ültetés a foltozást fejlődésében erősen elhagyja és ennek következtében elnyomja.

A mint a kiültetés és foltozás munkájával végeztünk, és a palánta kellőleg megeredve fejlődésnek indult, az ültetés közben meggyúrt föld megkapáltatik, mely munka május végén, esetleg június elején ismételtetik, végre június közepén a dohány fel lesz töltve s ezzel a talajművelés befejezve.

Kedvező idővel július 15-ke körül az aljlevelek törése veszi kezdetét, mely alkalommal az értéktelen porlevelektől, — melyek megsemmisítenek, — a tőke megtisztítottatik. Augustus hó és september első felében az anya-, majd ezentúl a csúcslevelek törése végeztetik.

Hogy a dohánylevelek törése kellő időben történjék, különös éberséggel kell

a kertészek után ügyelni, mert ugy az éretlen mint, főképp a túlérett dohány törésével kiszámíthatatlan károkat okozhatnak.

A dohánylevelek törése mindenkor csak a harinat felszáradasa után van megengedve.

A kerti levelek bugázásával, — mely a jövedék tilalma folytán kiment a gyakorlatból, — csak kisebb területen tétik kísérletezés. A tapasztalat az, hogy a bugázotttökéleveléjelentékenyen nagyobbak, súlyosabbak és tartalmasabbak, de ugy alakban, mint színben és finomságban a kerti jellegtől eltérők; az ily tökérl származott levelek sorsa a beváltásnál kétséges, hogy nem kerül-e a közönséges osztályba; a bugázott töke levele a bugázatlanával szemben 8-10 nappal később szokott beérni.

Ezen dohány pipából sziva kellemesebb illatu, bár kissé erősebb, mint a bugázatlan és sem kint a tökén, sem a zsinóron nem szenved annyit az időjárás szélségeitől, mint a bugázatlan tökén termett túlfinom levél.

Czibulya Gyula,
primási jószágfelügyelő
(Folyt. köv.)

Évelő növények.

Mig nálunk talán már egészen napirendre tértek az én pár év előtti felfedezésem: a *dohány évelősége* fölött, addig a külföldön különösen Németországban ugyancsak foglalkoznak a kitelített dohánytökének újból való kiültetésével s határozottan állítják, hogy ezen eljárás mellett a dohány sokkal finomabb, gyöngébb és korábbi.

Éppen most olvasom egy németországi szaklapban az erre vonatkozó tudósítást, amelynek írója — a dohányjavításának kérdését és különféle módjait fejtegetve — azt mondja, hogy: „különös gond fordítandó arra, hogy a dohány gyökértörzsek fagyás nélkül kiteletessenek s ezek aztán tavasszal kiültetendők. Ez által elérhető, hogy a földmunkák nagyrésze megtakarítható, s ha két vagy három gyökérhajtást megnevesztünk, ebből az oly nagyra kerestett könnyebb minőséget produkálhatjuk, amely a mellett még mennyiségre is bőven kiadó. A levelek leszedése ezeknél 4 héttel hamarabb, tehát még a jó évszakban eszközölhető, mi által a szárítás többé nem lesz oly égető kérdés. — A mult nyáron — mondja az illető szakember — oly gyökérszárakat ültetett ki, amelyekkel már 3 éven át folytatta a kísérletezéseket, s az ezekről nyert levelek jóval nagyobbak és sokkal finomabbak voltak, mint az egy éves növényeknél.

Az évelő dohánnyal való kísérletezések annak idején még a tengerentúli világrészekben is nagyfeltűnést kellettek, s mindenütt rendkívüli sikerre vezettek.

Hivatkozhatom e részben az Amerikában élő dr. *Tavaszy Antal* és az Ausztráliában élő *Lantay István* derék hazánkfiaira, akik lapunk előző évfolyamaiban egész elragadattással nyilatkoztak az évelő dohánnyal tett kísérletekről; — így az utóbbi a lapunk 1898. évi folyamának 3.

számában közölt levelében részletesen megírta, hogy Ausztráliában, 1897-ben a „*Blue mould*” — az ott gyakran pusztító dohánybetegség — annyira tönkre tette az összes dohánypalántákat, hogy mértőföldre nem lehetett dráva pénzért sem egyetlen szál palántát kapni. Csupán Lantay úrnak volt mintegy 4 holdnyi területen a legszebben diszáló dohány ültetvénye, a mely a dohány évelőségek kiprobalására az előző évről átlaga meghagyott dohánytökékről származott, s másodéves palántái igen szép fejlődésnek indultak, minden betegség vagy rovar pusztítás nélkül.

Amint Lantay úr akkor írta: „az ottani (melburni) kormány kísérleti telepén — mely egy amerikai szakember igazgatása alatt áll, aki különben az amerikai szaklapokból nagyjában már szintén értesülve volt e felfedezésről és a legjobb véleménynyel van róla — szintén meghagyott mintegy másfél holdnyi terület, a kísérletezés céljára.”

A végzett kísérletek további eredményéről azonban nincs tudomásunk; — s nagyon leköteleznék a távoli világrészekben élő kedves honfitársaink, ha az Amerikában és Ausztráliában, az évelő dohánynövényekkel és a dohány dugványozásával tett kísérletek eredményéről bennünket részletesen értesíteni kegyeskednének.

En ma is szentül hiszem és állítom, hogy nagyon is érdemes lenne az évelő dohánynövényekkel nálunk is nagyobb-mérvű kísérleteket tenni, már csak *magne-mesítés* czéljából is, úgy hogy az évelő töké hajtásait *dugványozásra* alkalmaznánk s az ily tövek aztán a legkitűnőbb mag-növényekül szolgálhatnának.

Ezeket a kísérleteket különben nem csupán a hivatalos kísérleti telepek végezhetnék, hanem maguk a termelők is megtehetnék, mert hiszen az egész eljárás oly könnyű, egyszerű és feltétlenül biztos, hogy azt bármely értelmes kertész is végrehajthatja.

A magyar gazdaközönség volna hivatva, hogy a dohány évelőségek és dugványozásának gyakorlatilag érvényeszerészen, s ezen felfedezések felhasználásával, a magyar dohánytermelés ügyét oly fokra emelje, hogy az egész dohánytermelő világ tőlünk tanuljon; — mert hiszen még s egészen rendjén volna az, hogy magyar ember felfedezéseinek a külföld vegye hasznát, s mi majd egykor az idegen népeknél báluljuk azokat az eredményeket, amelyeket mi itthon magunk is elérhettünk volna.

Daróczy Vilmos

A muskatály dohány termelése.

Hernád-Szt.-András, 1889. márcz. 26.

Tekintetes Szerkesztő úr!

Szives engedelmével emondok egyet-mást a mi muskatálydohányunkról s annak miként való kezeléséről.

A hernád-szt.-andrás dohány ország-hírű volt emberemlékezet óta s a negyvenes években, mikor szabadon termelhetett még mindenki dohányt, csakugy mint most a krumplit, vagy kukoriczát, fontjátért szilvesen fizettek 3-4 ezüst huszast; — mi tette nevezetessé? — A jó kezelés, a faj tisztaság.

1848. előtt a dohányt mi ugy kezeltük, hogy a földet már akkor is mélyen szántottuk a dohány alá, rendszeren 4 vagy 6 ökörrrel, mert még akkor faekéket használtunk, s a szántás igen nehéz volt.

Az eke után ment egy gyermek, csuporkával a kezében, s a barázdában talált férgeket, pondrókat, pajorokat mind a csuporba szedte s minden forduló után beöntötte a föld végére kivitt üres hordóba, melyet aztán hazavittek s a kukacokat feletették a házi szárnyasokkal. És ez minden szántáskor így történt. — S mi lett az eredmény? — Az. hogy elsárgult, beteges, csenevész, pondrórágta dohányaink sohasem voltak, s a dohányt nem kellett — mint manapság — feldozgatni, ami kárba veszett munka.

Rászásainkat rendszeren a trágyadombon készítettük, vesszöböl font sövény között — sövény keretet azért használtunk, hogy a palántának mindig egyenletes, friss levegője legyen, ha felülről be volt is takarva; — szalma takaróink már akkor is voltak.

A magtermelésre különös súlyt fektettünk. Rendszeren virágos kis kertünkbe ültettük ki a magnak való dohánypalántát, s az éppen olyan gondozásban részesült, mint a legszebb, legkényesebb virág. Egy magtöken 10-12 gubónál többet sohasem volt szabad hagyni; — a fattyu hajtásokat, kaecásokat gondosan leszedték, de a dohányleveleket a mag leszedése előtt soha le nem törtük.

Aki május első hetében a dohány palántáját ki nem ültette: arra keresztet vetettünk, s eltörtük felette a pálezát, hogy tökéletes, jó dohánya ne lesz.

A kiültetett dohánypalántákat fagy, szél és más veszély ellen körülraktuk görönggyel s az így maradt egy pár hétig, a míg a palánta teljesen begyökeresedett, megfogamzott és növésnek indult.

Szárász időjárásban este-reggel elmaradhatlanul meglocsoltuk, de csak nagyon vékonyan — és csak addig, amíg fejlődésnek indult, mint mondani szokták: míg a szél meg nem hajtogatta. — Kétszer-háromszor megkapáltuk s magasan feltöltöttük.

Mikor teljesen kivirágzott — akkor törtük le a tetejét, vagyis letetöztük, mert azt tartottuk, hogy a dohánylevél a virágból szívja magába az illatot. És van is abban valami. Próbálja meg akarki: bimbójában letetözni a muskatály dohányt, vagy pedig teljesen kivirágzott állapotban — mily óriási különbség lesz a kettő között iz és zamata nézve. Sőt még a levél finomságát is befolyásolja. Mert míg a bimbóban tetözött dohány levele érdes, durva, vastag lesz, addig a kivirágzáskor tetözött dohány levele egyenletes, puha, finom, mint a selyem.

Az első kaecsozás alkalmával minden tövön legalul meghagyunk két egészséges kaec szálat s a szin dohány letörése után ez nevelte a sarjú dohányt, amely rendszeren csaknem olyan jó volt, mint a szin dohány, de mennyiségileg még több. Szeptember első hetében a sarjú dohány törését is befejeztük.

A szindohány törésénél ugy jártunk el, hogy amelyik levél szépen kibabosodni s a végein sárgulni kezdett: azokat a leveleket letörtük, s összeszedve bevittük az e czélra készített helyiségbe, (mert akkor még azt se tudtuk, hogy mi fán terem, vagy miféle csodabogár az a pajta?) ott aztán elterített zsuppra raktuk, kaecszával lefelé, beterítettük vékonyan zsuppal, és mikor aransyárgára megérett, amihez néha négy-öt nap kellett, (ez volt az igazi füllesztés!) Szerk.) akkor zsinórra fűztük, de csak a teljesen kisárgult leveleket. Zsupp közé azért raktuk, mert ez felfogta a dohánylevelekből kipárolgó nedvességet, és

soha sem történt meg, hogy nyers dohányunk begyűlött volna.

És annyiszor törtük a dohányt, a hányszor érett levél volt — de sohasem egyszerre, mint a hogy ezt igen sok mostani új dohányos teszi, aki egyszerre összezagyal, összetör alj, szin és hegyleveleket s mikor átesett rajta, nagyot fúj: „hála istennek, megvan!”

Nagy gondot fordítottunk különösen a hegy és hónaljlevelekre, — ezeket sárgára éreltetjük a tövön, s ezek adták nekünk a legfinomabb, legzamatosabb pipa-dohányt.

A zsinórokat rendszeren eresz alá vagy nyílt soppokba aggattuk, ahol a szellő járhatta, sőt a napsugár is hozzáférhetett. Hat-nyolcz nap múlva, mikor a felfűzött dohány mindkét oldala szépen megpirult, kiaggattuk a dohánypórékat, ha csendes idő volt, még este, de kora reggel mulhatlanul, hogy a harmat belepje s megpuhuljon.

Ekkor kezdetét vette a forgatás, ami úgy történt, hogy a fűzés alkalmával egymásba borult leveleket egymástól szépen különválasztva, a két szélét — miként egy iv papirost — összehajtottuk, a széleit befordítottuk, a koccsát kifelé helyeztük, — ami azt eredményezte, hogy dohányunknak a levele mindig épen maradt, rongyos dohányunk sohasem volt, korhadt, vagy szivégett dohánynak pedig a hirtét se hallottuk.

Amint mondtam: dohányunkat rendszeren árnyékban szárítottuk, de két-három reggel mulhatlanul szükségesnek tartottuk teljesen száraz állapotában a harmatra kitenni. Azt tartottuk ugyanis, hogy a szint, jó égést és illatot a harmat adja meg a dohányoknak. Midőn ez megtörtént, akkor karikába összenyomtuk a száraz dohányt a fonalakra, s oly sűrűn egymás mellé aggattuk fel, hogy még a levegő sem férhetett közé.

Simitásunk nagyon könnyen ment, mert erre nem valami sok gondot fordítottunk, de nem is igényelt sok gondot, mert már a törésnél, vagyis a levelek szedésénél, aljlevelet aljleveléhez, (amit különben ritkán törünk s azt egyáltalában semmire sem becsültük) anya levelet anyalevélhez, hegy levelet hegyleveléhez fűztünk — egyenlő nagyságban, a nagyot nagyhoz, a kicsinyet kicsinyhez, a rongyosat rongyoshoz. Tehát már nyersiben megtörtént a válogatás.

A dohánytermelésnek ez az a kifogástalan dohány előállítására mulhatlanul szükséges kezelési módja, amelyet a mostani nyalka és nyelge dohányosokkal sehogysom tudok felfogatni, megértetni és gyakorlatba hozni. Azt felelték rá: „a mostani beváltási ár mellett nem végezhettünk mi olyan fáradságos munkát!” És talán igazuk is van.

Mert ámbár a fent irt módon termelt és ily kezeléssel mellett előállított szt.-andrásí dohányunkat, a jelenlegi semmi tekintetben még csak meg sem közelítheti, — pedig ugyanaz a talu ez, ugyanazon földdel mint akkor volt, megvan ugyanaz a faj magunk, amelynek kiváló jellege, se nem fehér, se nem világos piros, hanem halvány-kékes, úgynevezett büdösköszin virágu — és akkor adtak dohányunknak fontjáért 3—4 ezüst huszast, vagyis egy mai métermázsáért 300—350 frtot: akkor hát igenis méltó volt vele bajlódni, pepecselni, ma pedig adnak egy métermázsáért átlag 25—30 frtot és ezt a magas kincstár mint különlegességet árulhatja a dohány-tözsdekben, kilonként 6 frtért, vagyis métermázsánként 600 frtért.

De ne bántsuk most a dohányunkat egykori és a jelenlegi súlyán beváltási árát, — lesz idő, amidőn majd erre is rátérünk; — lássuk, hová és milyen talajba ültettük mi dohánnyal palántainkat?

Mint már említém: dohányföldjeinket mi ősszel mindig megszántottuk, mint ahogy akkoriban mondták: eke gerendelyig, vagyis olyan mélyen, a mint csak tudtuk és lehetett; — a kormot, szapult hamut, aprómarha trágyát egész télen összegyűjtöttük, s tavasz nyíltával ezzel bepergettük dohányföldjeinket; — ha ez nem volt elég: felhasználtuk a sertés trágyát, de istólótrágyát sohasem.

Egyes inyenczek, akik kisebb térségen termeltek, de rá is értek. (mint a lelkészek, tanítók.) akik igazán különlegességet termeltek, (s megtörtént, hogy egy font dohánnyukért 10—15 ezüst huszast is szívesen fizettek.) ősszel, a lehullott diófa és a finomabb fajta almafák leveleit gondosan összeszedették, dohánnyal földjeikre hordatták, s ezt szántatták le trágya helyett. Majd, mikor a kiültetés elkövetkezett, minden harmadik-negyedik sor közé néhány-szál majoránna és bazsaikom tövét plántálták, amely aztán együtt nőtt, fejtett a dohánnyal, s ez erősebb növény lévén: magába szívta és megtartotta azoknak a finom illatját. A földben elkorhadt, alászántott diófa levél szintén sok finom aromatikust adott a földnek, melyből újra igen sokat magába vett a dohánnyal.

Ehhez járult még, hogy mi, dohánnyainkat akkoriban mindig egy és ugyanazon földben termeltük.

És ennek két fő oka volt.

Először: mert határunkat azon időben nagyban járta a víz. Dohányföldnek pedig mindig a legdombosabb, legfinomabb földet választottuk ki, De meg arra a meggyőződésre is jutottunk, a tapasztalat és sokszoros próba vizsgálat után, hogy dohánnyal sokkal jobb és finomabb dohánnyt tudunk produkálni, mint bármi más növény után.

És ez nagyon természetes, kézzel fogható igazság. Tudjuk ugyanis, hogy a muskatály dohánnyt folytonosan kacsozni kell, s a virágja, ha kivirágozni hagyjuk, egy nagy bokorra nő. Már most ez a sok kacses és virág lerohadván a földbe: az ide ültetett dohánnyal ezen anomia-akat felemészti s magába fogadja.

Hogy mennyire befolyásolja az évelő termés az utána ültetett dohánnyt, iz, szag, de más tekintetben is: erről újabban az 1897-évi termésem győzött meg, amidőn is czukorrépa után termeltem dohánnyt, s ámbár én csak olyan ünnepi pipás vagyok de mégis konstataim, hogy a czukorrépa jellegét egészen felvette, édeses volt, édeses maradt, de nem az a kellemes édes iz, amely a szentandrásí dohánnyt jellemzi. És hogy jelenleg — minden szorgalmam és igyezetem mellett, hűségesen betartva a dohánytermelés tiz parancsolatját — még csak megközelítőleg sem birom produkálni a régi szentandrásí dohánnyt: én határozottan annak tulajdonítom, hogy most nem szabad dohánnyt dohánnyal után ültetni.

Akik a zöldsztal mellett ezt az öt-éves vetés forgást kitalálták és törvénynyé tették, lehet hogy szívták, de nem igen termeltek még muskatály dohánnyt. Egészen más talajt, más kezelést kíván ez, mint az a közönséges, komisz, birkamosó paraszt dohánny. Olyan e közt a különbség, mint a selyem és a daróc között.

Megengedem, hogy az öt éves vetés-forgás a nagybirtokosoknál, akik váltógazdaságot folytatnak, talán célszerű, — de mi, akik egyedül é nagyon kényes muskatály dohánny termelésre vagyunk szorítva, s azért termelünk, hogy a fajszerint megkívántató finom dohánnyt produkáljuk és abból jövedelmünk legyen, az öt-éves vetés forgót, a muskatály dohánny termelésénél határozottan rossznak és célszerűtlennek tartjuk.

Niklász László.

Vegyések.

— Az állami költségvetés tárgyalása.

A gazdaközönségre nézve nem a magas politika, mint inkább az bír érdekekkel, hogy az egyes állami intézmények és törvények minő befolyást gyakorolnak a közgazdasági viszonyokra. De legfokozottabb az érdeklődés természetesen a földművelésügyi tárca iránt, amelynek költségvetése keretében kerülnek megvitatásra a gazdák közvetlenül érdeklő fontos kérdések. Amióta Darányi Ignác áll a földművelési miniszterium élén, a törvényhozás is mindinkább több alkalommal foglalkozik a gazdák érdeklő ügyekkel, mert Darányi — mint maga is régi kiténő jó gazda — helyes érdekekkel bír minden iránt, ami a gazdálkodás fellendítésére szolgál s az ő figyelmét nem kerüli el semmi, ahol — tárczája keretén belül — valami közhasznú dolgot mivelhet. Elég sajnos, és visszás állapot, hogy 500 millió forintot meghaladó évi állami budgetunk mellett, Magyarország, mint első sorban földművelő állam, közgazdasági czélokra mindössze csak mintegy 7 millió forintot fordíthat. De annyi bizonyos, hogy ez aztán a lehető legjobban van felhasználva. Kiténő ez a földművelésügyi miniszternek f. hó 6-án — tárczája költségvetésének tárgyalása alkalmával — mondott nagyszabású beszédéből is, amelyet az egész képviselőház — pártkülönbség nélkül — egyhangu helyesléssel vett tudomásul, jelölve annak a közbizodalomnak, amely Darányi Ignác földművelésügyi miniszter iránt általában nyilvánul. — A másik miniszteri tárca, amely a gazdaközönséget közvetlenül érdeklő: a pénzügyminiszteri tárca, nemcsak azért, mivel a közadózási ügyekből kifolyólag ez mindnyájunk zsebébe bele-nyúl, de lapunk olvasóira különösen azért is, mert az összes dohányügyek a pénzügyminiszteri tárca körébe tartoznak. Más években, a „dohányjövédék” cziménél szokott lenni egy-egy felszólalás, az idén azonban az időből kifogyott országgyűlés oly rohamos gyorsasággal letárgyalta a pénzügyi tárczát, hogy — amire eddig még sohasem volt eset — f. hó 14-én egyetlen ülés alatt végzett a pénzügyi tárca rengeteg tömegével s a dohányügyekről egyetlen szó sem esett. Változatlanul elfogadták a dohányjövédék egész költség-előirányzatát, úgy, amint azt még a mult évben, a költségvetés betérjesztésekor részletesen ismertettük.

— A budapesti m. kir. dohánybevaltó hivatali körzet 1898. évi dohánytermeléséről és a beváltás eredményeiről, a megye érteséről kiküldött politikai biztos — amint értesülünk — a törvényhatóságához betérjesztett jelentésében a következőkről tett említést: A dohánybeváltás ez év január 2-ától február hó 16-ikáig tartott; az 1898. évben engedélyezett termelők száma 107 és az engedélyezett terület 2981 hold 800 négyszögöl volt, azonban tényleg csak 104 termelő termelt 3050 hold 410 négyszögölön. A beültetett területről összesen 2,244.904 klg., azaz 22.449 mmázsa dohánnyal váltottatott be, melyért fuvardíjjal együtt 378.418 frt 12 kr. fizettetett, vagyis egy métermázsáért átlag 16 frt 81 kr. Látható ezekből, hogy a mult esztendő nem kedvezett a dohánytermelésnek, a

mely a közepesnél is rosszabb volt. Mindazonáltal jobb minőségű anyagot szállítottak: id. Benedikty Gyula, Viczian Albert, Monori János, özv. gróf Pálffy Pálné és Csányi Agoston. A gondosan kezelt anyagot szállító termelők közül kiténtek: Coburg főherceg (Vacs), Berger Lipót és Mór (Irsa), Karsai Vilmos (Boldog), Dezsőffy Béla és Géza. (Sztmárton-Káta.) A beváltás alkalmával, bár az utasítási szabályzat szigorúan végrehajtott, csak egy sérelmi felszólalás történt a termelők részéről s ez is azonnal orvosoltatott.

— **A budapesti dohánygyáraknak** a város belterületéről való kitelepitése a főváros utóbbi közgyűlésén ismét szóba került, amennyiben Havass Rezső bizottsági tag interpellált e tárgyban. Különösen sürgősnek és fontosnak tartja a Baross utcai dohányraktár (helyesebben dohánybevéltőhivatal) kitelepitését, amelyhez — amint megjegyzi — csak egy kis jóakarát kell, mert a kitelepitésre senkinek sem kell, áldozatot hozni. Halmos János polgármester is szükségesnek tartja a dohányraktár kihelyezését, s megígérte, hogy a kitelepités érdekében közbenjár a pénzügyminiszternél, — (De amig ez meglesz: addig bizony még nagyon sok víz fog lefolyni a Dunán.)

— **Mennyi idős a szivar?** A szivarról Gonzalo Fernandez de Ovideo y Valdez spanyol történetíró tesz először említést „Nacaraguá története” című művében, amely 1555-ben készült. „Az indiánusok, ünnepi összejövetelek alkalmával — írja a nevezett historikus — szívesen elbódítják magukat chichával, vagyis kukoricából készült borral, ehhez aztán egy esomó káposztalevelet vesznek, mintegy hat hüvelyk hosszút és ujnyi vastagságú. Ezeket a leveleket összegöngyölik, fonállal átkötik, aztán egyik végüket a szájukba dugják. A füstöt beszívják, egy darabig a szájukban tartják, majd ismét kifújják vagy pedig az orrukon eresztik ki.”

— **Versenypipázás.** Manapság nem hall az ember versenypipázásról, pedig valaha, nem is olyan régen, igen kedvelték a versenypipázást. A mikor még nem volt annyira elterjedve a dohányzás, mint ma és a kis diákok nem mertek bele kóstolni, akárhányszor versenypipázást rendeztek az emberek és az egyik a másikat az asztal alá pipázta. 1723-ban Oxfordban volt ilyen verseny, a következő feltétellel: Az a férfi vagy nő, a ki leggyorsabban füstöl el három uncia dohányt, a nélkül, hogy közbe egyék vagy eltávozzék a verseny helyéről, tizenkét sillinget kap. Sok volt a versenyző, írja egy szemtanú, és mindenki azt hitte, hogy a győző egy szabólegény lesz, a ki gyorsabban pipázott, mint a többi és már majdnem a cezínál volt. De a szabólegény hirtelen megbetegedett, úgy, hogy a halálától félték és ezért egy addig szép esendesen pipázó őrmester nyerte el a tizenkét schillinget. Negyven évvel ezelőtt arra kötelezte magát egy ember, hogy tizenhét óra alatt elszí egy font erős szivart. A verseny, mely délelőtt tíz órakor kezdődött, a London és Cherssea között közlekedő egyik Themse-gőzös fődézetén volt. Száz szivar tett ki egy fontot és az első órában már tizenhat szivar

fogyott el. Kilenc óra alatt nyolevannhat szivart füstölt a levegőbe a versenyző, a ki a még hátralevő tizennégy szivarral könnyen végzett a következő három órában. A győző kijelentette, hogy az egész idő alatt semmi hája sem volt. Máskor megtörtént, hogy — ezüst szivardobozt és kétszáz szivart tüztek ki jutalomdíjjal annak, a ki két óra alatt a legtöbb szivart szívja el. A versenyfüstölés alatt meg volt tiltva az evés és az ivás. Tizenhét versenyző közül tíz már az első óra lejártával visszalépett és a győző a hét óra alatt egyfolytában tíz szivart szívott el, míg az utána következő csak hét szivarig tudta fölvenni. Lille-ben is volt ilyen verseny Ebben a városban ugyanis sok volt az erős dohányos, a kik el akarták dönteni, ki hát köztöttük az első. Minden versenyzőnek egy pipát, ötven gram dohányt és egy korsó sört adtak. Kimondták, hogy az a győztes, a ki leghamarabb fogyasztja el a dohányját. Alig hogy a jelet megadták a verseny megkezdésére, a levegő tele lett sűrű pipafüsttel. Egy negyvenöt éves munkás tizenhárom perc alatt szította el a dohányját, az utána következő tizenkét perc alatt. Egy amerikai cigareta-versenyben a győztes száz cigarettát hat óra alatt szívott el. A nevezetesebb verseny-pipázásoknak ime, ezek az eredményei, melyek azt bizonyítják, hogy sok mindenféle ráérnek az emberek.

— **Kedvezmény előfizetőinknek.** Bizonyára számosan vannak lapunk t. olvasói közül, akik az osztálysorsjátékkal szerencsét próbálni kívánnak, melyre név — kedvező összeköttetéseink folytán — sikerült lapunk közönsége részére azt a kedvezményt kieszközölnünk, hogy mindazok, akik osztálysorsjegyeket lapunk útján rendelnek: a sorsjegyeket bérmentve, a hivatalos huzási lajstromokat pedig ingyen és bérmentve kapják kézhez, miáltal t. olvasóink megtakaríthatják azt a nem jelentékeny mellékköltségeket, a melyeket az osztálysorsjátéknál felszámítani szoktak. — Legközelebb kezdődik a IV. m. kir. szabadalmazott osztálysorsjáték, melyen 100.000 sorsjegy játszik, 50.000 nyereménnyel. Szerencsés esetben a legnagyobb nyeremény egy millió korona, ezen kívül vannak 600.000, 400.000, 200.000, 100.000 koronás, stb. stb. nyeremények. Az első osztály huzása f. é. május hó 18. és 19-én lesz. — Befizetés az első osztályra: egy egész eredeti sorsjegyre 6 frt. $\frac{1}{2}$ sorsjegyre 3 frt. $\frac{1}{4}$ -ed sorsjegyre 1 frt 50 kr., $\frac{1}{8}$ -ad sorsjegyre 75 kr. — Reméljük, hogy t. olvasóink közül számosan fogják a kiadóhivatalunk által nyújtott kedvezményt igénybe venni s előre is kívánjuk, hogy majdan minél többeket értesíthessünk, hogy nálunk rendelt sorsjegyük szerencsés nyereményt csinált.

— **A Magyar-francia biztosító részvénytársaság** igazgatósági jelentése szerint: a magyar biztosítási ügy évkönyvei, különösen a jégbiztosítást illetőleg, az 1898. évhez hasonlóan kedvezőtlen eddigelé nem mutattak fel. Emberemlékezet óta elő nem fordult kiterjedésű és erejű jégesők a statisztikai tapasztalatokon nyugvó

számításokat halomra döntötték és valamint a többi biztosító intézetnek, úgy ennek a társaságnak is oly jelentékeny veszteséget okoztak, melyek az alaptőkének kamatoztatását teljesen kizárták. Hogy a társaságot súlyosabb veszteségtől mégis megóvhatta az igazgatóság, azt csakis az előnyös viszontbiztosítási összeköttetéseknek köszönheti. De ezzel szemben még a tűzbiztosítási üzlet sem nyújtott legesélyesebb kárpótlást sem. Noha megfeszített törekvésünknek a díjbevételt fokozni sikerült, azt kárfizetményeink túlyomó részben felemésztették. Ezen aránytalanság azonban sem az előfordult károk számának, sem azok jelentékeny voltának egyedül nem tulajdonítható; ennek oka jobbadán a díjaknak mindinkább nyilvánuló elégtelenségében keresendők, melyek az üzleti esélyesség színvonaláról máris aggasztó módon leszállítottak. A díjbevétel a társaság által művelt elemi biztosítási ágazatokban örvendetes haladást mutat fel, mert míg az 1897. évben 2.397.888 frtot tett a díjbevétel, addig az 1898. évben e czímen 2.690.100 frnyi összeg szerepel; ezzel szemben a kiadások és pedig: viszontbiztosítások 1.421.755, a kifizetett károk a viszontbiztosítási részleteket befoglalva 2.518.231 frt, jutalékok, üzleti igazgatási költségek, valamint leírások 386.506 frt. A zárószámlában kimutatott 23.405 frt tiszta nyereség hóvortóditására az igazgatóság a felügyelő bizottsággal egyetemben javasolta, hogy abból 10.000 frt a társasági alaptőkének 40.000 frtra való felemelésére, 3326 frt árfolyamkülönbözöt a tartaléknak 5000 frtra való felemelésére, 2000 frt a nyugdíjalapra fordítassák; a fenmaradó 8079 frt pedig az 1899. évi számlára vezettessék át. Az április 8-án tartott közgyűlés ezt elfogadta s az igazgatóság tagjaivá: Ormódy Vilmost (elnök), Bisicz Lajost, Fuchs Lajost, Jeny Lajost, Szende Károlyt, (új) és Thieme Károlyt; a felügyelő bizottság tagjaivá: Beniczky Ferenczet, Dalnok Béla dr., Kónyi Manót, Lónyai Albertet és Ullmaun Pál dr.-t választották meg.

Szerkesztői üzenetek.

A. m. kir. földmives iskola igazgatóságának, Rimaszombaton, és Návay Dezso urnak, Makón: Az év végéig járó előfizetési díjat köszönettel megkaptuk.

Hoffmann József urnak, Görgetegen. Az ottani kis termelők részére járó közös példánynak egész évi előfizetési díjat köszönettel nyugtázzunk.

Lászlószky Kálmán urnak Előzárólapon. A félévi előfizetési díjt köszönettel vettük, — az eddig megjelent számokat elküldtük.

Kozmutza István urnak, Szeő-Demeteren. Félévi előfizetési díjat köszönettel megkaptuk, — a lapot a megrendelés szerint küldjük.

Kerényi Vilmos urnak, Bánhegyesen. Lapunk zártkörű vett becses megkeresésére — a palánták öntözésére használt saletromos kútviz megjavítása tárgyában — csak annyit mondanunk, hogy nagyon csodáljuk, hogy az általan megszék a víz megjavítására nem látta sikerét. — Nines tehát más mód, mint a vizet síkben fel-fornálni, s aztán kádákba, vagy nyitott fenékű hordóba önteni, leülepedés után pedig a felső részt ismét üres kádba vagy hordóba átönteni, ebbe trágyalevet vegyíteni és ezzel a palántákat öntözni. Ha a közeli árokba eső vizet lehetne felöngni: ennek használata még jobb volna. — Bizony, a saletromos viz nagy átok a dohánytermelésnél. — Különben sürgönyöztünk is.

Az országos gépész-egyesület

a gépészet minden ágában

kellőleg szakavatott

gépészeket

minden időben díjtalanul

elhelyez

Budapest, VI. Váci-körút 33. szám.

Legjobb és legmegbízhatóbb minőségű

magyar bácskai kenderből készült

dohányzsinórt

és

gazdasági kötélárut

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyártó cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda: VII., Károly-körút 7. sz.

Továbbá: torna eszközök,

valamint: kocsizó lóhálók, szánhálók, gabonaszákok, vízhatlan ponyvák, kender, csepű, vászontömlők, itató- és tűzvedredek, cocus futószőnyegek és lábtörlők, ruhaszárító kötelek. — **Lawn-tennis hálók, fogoly-hálók** stb. e szakmába vágó árukat a legjutányosabb eredeti gyári árakon.

Képes arjegyzék kivanatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek.

Dohánytermelők és kertészek figyelmébe!

Van szerencsénk az általunk néhány év óta forgalomba hozott, már olesóságánál fogva igen jónak bizonyult s sikerültnek talált

„Mollino“ szövetre

a t. dohánytermelő urak figyelmét felhívni.

A szövet 88 cm. széles és 20 krba kerül méterje.

Nagyban termelő uradalmak és uraktól számos elismerő levelünk van, a melyek szerint a „Mollino“ szövettől készült melegágytakaró használata mellett sokkal hamarabb nőnek s így sokkal korábban is kiültethetők a dohánypalánták, mint azon palánták, melyek nem a mi szövettünkől, vagy üveg, esetleg gyékényből készült takaró alatt fejlődnek, miért is ezen „Mollinot“ minden dohánytermesztő gazdaság figyelmébe és beszerzésére ajánljuk.

Hogy ezen „Mollino“ szövet további reklamot nem igényel, legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy az alantabb felsorolt termelőknél legjobb sikerrel alkalmaztatott és ma már oly kelendőségnek és közkedveltségnek örvend, hogy a túlhalmozott rendelések miatt, csakis 8 nappal előbb történt megrendelések hozhatók kivitelbe, miért is ezen czikknek idejekoráni beszerzését ajánlani bátorokodunk.

Megjegyezzük, hogy más czégek által hirdetett utánzott Mollino-szövet, 88 cmtr. szélességben nálunk is kapható, méterenkint 15 krért.

5—5

Utánzattól óvakodjunk!

Utánzattól óvakodjunk!

József főherceg ő fensége bankuti uradalma, — Sulykovsky herceg fensége kerekai uradalma, — Mélt. gróf Keglewich Gábor uradalma, — Mélt. gróf Deseffy Miklós uradalma, — Mélt. gróf Csekonics Endre uradalma, — Mélt. gróf Königsegg Fidél uradalma, — Mélt. gróf Almásy kengyeli gazdasága — Méltóságos Aozel Péter, — Méltóságos Szilágyi Emil minisztr. oszt. tan., — Nagyságos Weidenfeld Lajos, — Nagyságos Kinczig János, — Nagyságos Tarony Elek Emil, — Nagyságos Harkányi Károly, — Nagyságos Szilágyi Gyula, — Nagyságos ifj. Nagel Vilmos, Nagyságos Montag M. fia, — Nagyságos Purgly László, — Nagyságos Lonovics Gyula, — Mélt. gróf. Wenckheim Frigyes kigyósi uradalma, — Nagyságos Komlós Armin P.-Kakasszék, — Nagyságos Szent-Tamási uradalom, — Esztergomi főkapitány, — Sarkadi uradalom, — Előszállási uradalom, — Méltóságos gróf Apponyi Géza pálfai uradalma, — Tekintetes Budapesti m. kir. dohánybevaltó hivatal, — Tekintetes Fogarasi m. kir. dohánybevaltó hivatal, — Tekin-

tetes Aradi m. kir. dohánybevaltó hivatal, — Tekintetes Nyirbátori m. kir. dohánybevaltó hivatal, — Tekintetes Barcsi m. kir. dohánybevaltó hivatal, — Tekintetes Taifer Testvérek, — Tekintetes Wagner Ferencz Eperjes, — Tekintetes dr. Zsilinszky Endre B.-Csaba, — Tekintetes Steindorfer József Szegárd, — Tekintetes Morvay Ignác, — Tekintetes Molnár Ede, — Nagyságos Szalánczy Bertalan Homoród, — Tekintetes Kaufmann Ignác, — Tekintetes Kohn & Leipniker, — Tekintetes Hasz Antal, — Tekintetes Filberger György, — Tekintetes Rasofszky József, — Tekintetes Ujhelyi Tamás, — Tekintetes Tomka Gyula, — Tekintetes Novák István, — Tekintetes Berger Fülöp, — Tekintetes Scheer Zsigmond, — Nagyságos Bellezey Géza, — Méltóságos gróf Széchenyi Pál lábódi uradalma, — Méltóságos gróf Pejacsevics torontáli uradalma, — Nagyságos Engl Mór F. N. Iratos, — Nagyságos Erosey Károly Hajdu-Nánás, — Nagyságos özv. Horváth Jánosné M.-Bodzás, — Nagyságos Nika

János körjegyző Taucz, — Nagyságos Láng Farenz Nagy-Becskekerek, — Nagyságos Pazsonyi Elek Emil Borzsov, — Nagyságos Fleischer Mór és fia Berek-Böszörmény, — Nagyságos Goldstein Sámuel P.-Dombegyháza, — Nagyságos Neumann Manó B.-Csaba, — Nagyságos Vajda Lajos kunágotai gazdaságai, — Nagyságos Schwarcz Miksa N.-Szalonta, — Nagyságos Jung Péter Nádasd, — Nagyságos Muzsay Géza Draucz, — Nagyságos Kohn Farkas P.-Batonya, — Nagyságos F. Kovács Gáspár Cs.-Apácza, — Nagyságos Biró Albert Kunágotá, — Méltóságos gróf Apponyi Albert gerendási uradalma, — Nagyságos Horváth Béla M.-Dombegyháza, — Nagyságos Spitzer Károly Battonya, — Nagyságos Munk Soma Zsolca, — Nagyságos Otrók István Sarkad, — Tekintetes Prag Bonifác, — Nagyságos Gerzon Kázmér, — Nagyságos Babó Zoltán, — Méltóságos gróf Széchenyi Sándor uradalma N.-Dorog, — Nagyságos Haás Béla, — Nagyságos Kupferstein és Fülöp, — Nagyságos Jakabfy Béla. stb.

ROSENTHAL TESTVÉREK UTÓDAI, mint a Mollino-szövet egyedüli elárúsítói B.-Csabán.

Mily elkerülhetetlenül szükséges

a szőlők permetezése

ez elmúlt évadban bizonyult be, midőn csakis a permetezett szőlők nem mentek tönkre. Ennek elérhetősére legjobbnak bizonyult **Mayfarth Ph.** és tsa

szabadalmazott

önműködő
„Syphonia“
szőlővessző
és

növénypermetezője

mely az oldatot **szivattyuzás nélkül önműködően** a növényekre permetezi.

Ezen permetezőkből már **sok ezer** van használatban és **számos dícsérő bizonyítvány** mutatja kitűnő voltát valamennyi egyéb rendszerrel szemben.

Ábra és leírás rendelkezésre áll

MAYFARTH PH. és társánál

mezőgazdasági gépgyárak,

különlegességi gyár és gyümölcs-értékesítési gépek részére

Bécs, II/1, Taborstrasse 76. sz.

Arjegyzékek és számos elismerő levél ingyen. Kép-
5—8 viselő és ismételtadók kívánatosak.

Elismert legjobb szerkezetű

gyűrű- és sima

aczéллеmez- * *

* * hengereket,

1-, 2-, 3- és vasu hántó ekéket,
különbféle láncboronákat,

„Agricola“ sorvető gépeket,

Blunt'-féle ensilage

zöldtakarmány sajtókat,

szabad. gyümölcs és főzelék aszaló készülékeket,

bor- és gyümölcs-sajtókat,

szőlő-zuzókat és bogyó-morzsolókat,

önműködő „SYPHONIA“ növény- és
szőlővessző permetezőket

a legjobb minőségben gyártanak és készítenek

Mayfarth Ph. és társa

cs. és kir. kiz. szabad. gazdasági gépgyárak, vasöntöde és gőzhámor

Alapított 1872.

Bécs, II/1 Taborstrasse.

750 munkás.

Kitüntetve több mint 400 arany, ezüst, bronz éremmel
és első díjakkal.

Arjegyzékek és számos elismerő levelek ingyen és bérmentve küldetnek.
Képviselők és viszontárúsítók felvétetnek.

1—8

NEW-YORK

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

ALPITTATOTT 1845.

Tisztán kölcsönösségen alapszik, minden utánfizetés kötelezettség kizárásával.

Miután részvényesei nincsenek :

az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1895. zárszámadásból.

Aktívák összege	fk 905,859.490	1-95-ben kötött új üzletek	fk 660,730.116
Évi bevétel	„ 196,376.666	összege	„ 124,580.448
1895-ben a biztosítottaknak	„	Főlőség	„
kifizetett	97,032.479		

Nincs másik kölcsönös biztosító-társaság a világon, mely ily óriási főlőség felett rendelkeznek.

Fennállása óta a New-York biztosítottjainak kifizetett

1.074.013,592 frankot.

A New-York a művelt világ összes államaiban bír fiókokkal.

Referenciák Magyarországon :

a Magyar általános hitelbank, a Magyar kereskedelmi Bank.

Közelebbi felvilágosítást ad a

NEW-YORK életbiztosító-társaság
magyarországi igazgatósága.

Budapest, Erzsébet-körut 9—11. (New-York palota). (1—)

Hirdetések

Magyar Dohányujság

részére

a legjutányosabban számítva

felvétetnek a lap kiadóhivatalában

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 1. szám

és valamennyi hirdetési irodában.